

ПРАВОВА ПРИРОДА ДОВІРНОСТІ ТА ОРДЕРА ЯК ДОКУМЕНТІВ, ЩО ПОСВІДЧУЮТЬ ПОВНОВАЖЕННЯ АДВОКАТА НА НАДАННЯ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Заборовський В. В.

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри цивільного права, адвокат

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

м. Ужгород, Україна

Умовою надання адвокатом кваліфікованої правової допомоги в цивільному процесі є отримання ним статусу процесуального представника. Для його отримання представник сторони, а саме адвокат повинен бути наділений певною спеціальною правосуб'єктністю. З моменту отримання статусу адвоката, він отримує лише певну фактичну цивільно-процесуальну правоздатність. Для отримання адвокатом вже реальної цивільно-процесуальної дієздатності, тобто статусу цивільного процесуального представника особи, йому необхідно належним чином закріпити такі повноважень.

Відповідно до ст. 26 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [1] адвокатська діяльність здійснюється на підставі договору про надання правової допомоги. В той же час дана стаття вказує й на документами, що посвідчують повноваження адвоката на надання правової допомоги, якими можуть бути: 1) договір про надання правової допомоги; 2) довіреність; 3) ордер; 4) доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги.

Так, одним із документів, що може посвідчувати повноваження адвоката в якості представника особи в суді може бути довіреність. Відповідно до ст. 42 Цивільного процесуального кодексу України [2] довіреність фізичної особи повинна бути посвідчена нотаріально або посадовою особою організації, в якій довіритель працює, навчається, перебуває на службі, стаціонарному лікуванні чи за рішенням суду, або за місцем його проживання. В той час як довіреність від імені юридичної особи видається за підписом посадової особи, уповноваженої на це законом, статутом або положенням, з прикладенням печатки юридичної особи.

Щодо порядку видання довіреності від імені юридичної особи, то в усіх процесуальних кодексах передбачений майже ідентичний порядок їх посвідчення. Дещо відрізняється порядок видання довіреності від імені фізичної особи. У порівнянні із іншими процесуальними кодексами

ми (адміністративним, господарським), де передбачена процедура посвідчення довіреності лише нотаріусом або посадовою особою, якій відповідно до закону надано право посвідчувати довіреності, цивільне процесуальне законодавство передбачає й інші можливі випадки посвідчення довіреності, а саме посадовою особою організації, в якій довіритель працює, навчається, перебуває на службі, стаціонарному лікуванні чи за рішенням суду, або за місцем його проживання. Але слід відмітити, що на практиці майже всі довіреності від імені фізичної особи посвідчуються нотаріально.

Такий стан речей свідчить про певний недолік використання довіреності в якості документу, що здійснює оформлення його повноваження в якості представника особи, оскільки додаткова процедура посвідчення довіреності тягне за собою додаткові витрати сил та засобів. Ще одним недоліком такого документу є те, що його використання фактично прирівнює адвокатів до юристів, що займаються приватною практикою. Це твердження впливає із того, що відповідно до цивільного процесуального законодавства представником може бути будь-яка фізична особа, що досягла 18 років та має цивільну процесуальну дієздатність. Посвідчення повноважень такої особи відбувається шляхом видачі їй довіреності, а при посвідченні повноважень адвоката за допомогою такої ж довіреності досить поширеними є випадки відсутності згадування у ній інформації про наявність статусу адвоката у представника.

Про певний недолік довіреності у даному випадку вказує і Д.Дрейзіна, яка зазначає, що «порівнюючи поняття довіреності та інститут представництва, можна зробити висновок, що довіреність не породжує обов'язків між клієнтом та довіреною особою, а відображає довірительні стосунки між особами» [3]. Слід повністю погодитися з вказаним твердженням автора, а тому відносини між клієнтом і адвокатом повинні бути врегульовані договором про адвокатську діяльність, а довіреність може бути тільки документом, що посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги в суді. З такої позиції виходить і Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність».

Іншим документом, що може посвідчувати повноваження адвоката як представника в цивільному процесі є ордер. Відповідно до положень згаданого Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» (ст.26) ордер – письмовий документ, що у випадках, встановлених цим Законом та іншими законами України, посвідчує повноваження адвоката на надання правової допомоги. Також зазначено, що ордер може видаватися не лише адвокатськими бюро або адвокатським об'єднанням, але чітко відмічено, що ордер може видавати ад-

вокат, який займається адвокатською практикою індивідуально, тобто на засадах самозайнятості. Слід зазначити, що Рішенням Ради адвокатів України № 36 від 17 грудня 2012 року було затверджено «Положення про ордер адвоката та порядок ведення реєстру ордерів» [4], яким було затверджено не тільки типову форму ордера (та вимоги до нього), але й закріплено порядок його використання. Ордер як інструмент посвідчення повноважень адвоката представника має певні позитивні риси з-поміж інших вказаних документів. Так, Волошин В.В. у своїй статті звертає увагу на такі функції ордеру, які можна розглядає як переваги ордера, а саме : спрощення доступу адвоката до ведення справ; економія часу адвоката та клієнта; збереження адвокатської таємниці; економія коштів клієнта; підвищення авторитету та поваги до статусу адвоката [5].

Крім позитивних рис адвокатський ордер має і свої недоліки. В процесуальних законодавствах передбачений порядок, за яким адвокату для підтвердження свої повноважень, крім ордеру необхідно подати й витяг договору про надання правової допомоги. Тобто ордер можна розцінювати лише як доказ того, що між клієнтом і адвокатом досягнуто домовленостей щодо надання правової допомоги на основі вказаного договору. До недоліків ордеру можна віднести й те, що в ньому не зазначається обсяг повноважень адвоката як представника особи, хоча в юридичній літературі наявні твердження науковців, які вказують на таку можливість. Так, Р. Лисицин вказує на те, що визначити такий обсяг повноважень можна шляхом перерахування вказаних повноважень на зворотній стороні ордеру та додаткового завірення такого волевиявлення підписом клієнта [6, с.30]. Ми не погоджуємося з вказаною думкою автора, оскільки такі дії з одного боку суперечать самій суті ордеру, а з іншого практично відбувається його прирівняння до самого договору про надання правової допомоги.

Отже, довіреність та ордер є тільки процесуальними документами, що можуть посвідчувати повноваження адвоката у якості представника особи, який бере участь у справі, в той час як адвокатська діяльність повинна здійснюватися лише на підставі договору про правову допомогу.

Література:

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI // Офіційний вісник України. – 2012. – № 62. – Ст. 17.
2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. – 2004. – № 40-42. – Ст. 492.

3. Дрейзіна Д.В. Деякі питання участі адвоката в цивільному процесі [Електронний ресурс] / Д.В. Дрейзіна // Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права. – 2002. – № 2. – Режим доступу до статті: <http://univer.km.ua/visnyk/115.pdf>

4. Положення про ордер адвоката та порядок ведення реєстру ордерів [Електронний ресурс], затверджене Рішенням Ради адвокатів України № 36 від 17 грудня 2012 року. – Режим доступу до Рішення : <http://www.unba.org.ua/pidvishchennya/>

5. Волошин В.В. Насущні проблеми адвоката. Ордер адвоката України [Електронний ресурс] / В.В. Волошин // Часопис Академії адвокатури України. – 2011. – № 4 (13). – Режим доступу до статті: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/Chaau/2011-4/11vvvoau.pdf>

6. Лисицин Р. Для чего адвокату ордер? /Р. Лисицин // Российская юстиция. – 2003. – № 8. – С. 29-31

МОДЕЛИ ОРГАНИЗАЦИИ АДВОКАТСКОГО САМОУПРАВЛЕНИЯ: К ВОПРОСУ КЛАССИФИКАЦИИ

Переверза И. М.

*аспирант кафедры права Европейского Союза
и сравнительного правоведения*

*Национального университета «Одесская юридическая академия»
г. Одесса, Украина*

На фоне долгих дискуссий о принципах саморегулирования адвокатской профессии в Украине, полезно обратиться к опыту развитых стран, где сложились разнообразные модели профессиональных адвокатских организаций.

Согласно Основным принципам, касающихся роли юристов, принятым Восьмым Конгрессом ООН по предупреждению преступности и обращению с правонарушителями в Гаване в 1990 году [1], «юристы имеют право создавать и являться членами самостоятельных профессиональных ассоциаций, представляющих и защищающих их интересы, способствующих их непрерывному образованию и подготовке». Профессиональные организации адвокатов обладают широкими полномочиями и часто принимают активное участие не только в регулировании адвокатской деятельности, но и в реализации государственной политики в сфере законности и правозащиты.